

Dinsdag 14 juli 1592. Achttien Oostendenaars vielen aan in de streek van Wervik en Komen. Hun zoektocht naar gijzelaars leverde succes op: vier pachters. Terwijl negen rebellen alvast met hun gijzelaars vertrokken, wilde de rest nog enkele gevangenen maken.

Ondertussen waren de vrouwen van de ontvoerde pachters erg bedroefd om het verlies van hun mannen. Ze betaalden een som geld aan een of andere avonturier uit de buurt om even poolshoogte te gaan nemen waar ze zich mogelijk konden ophouden. De zoektocht leverde succes op, onze waaghals ontdekte dat ze momenteel in beschutting zaten rond de molen van Zandvoorde. De schildwacht van de geuzen merkte de Komense spion niet eens op. Die liep zo snel als zijn benen hem kunnen dragen de heuvel naar beneden, zeker vier mijlen naar Komen waar hij helemaal bezweet en hijgend vertelde waar hij hun mannen gezien had.

Een hele bende landlieden en twintig soldaten uit het kasteel van Komen volgden de avonturier op zijn weg terug naar Zandvoorde. De rebellen rustten inderdaad nog altijd uit daar bij de molen. Naast de schildwacht zaten twee Oostendenaars gezellig te keuvelen. De Komenaars herkenden onmiddellijk de hen welbekende 'lange Claey' die daar losjes in zijn hemdsmouwen zat te genieten van de zwoele zomeravond. Een uur later vielen ze de rebellen van alle kanten aan. De schildwacht zag daarbij niet eens de kans om alarm te slaan. Zo konden de fortuinlijke Komenaars de vier pachters bevrijden en vingen ze zes Oostendenaars. De zes gevangen rebellen werden gevangen gezet in het kasteel van Komen. Bij het aanbreken van de ochtend vertrok een boodschapper naar de baljuw van de kasselrij van Ieper. Als ze daar goesting hadden om de gevangenen in handen te krijgen, dan konden ze die krijgen voor 12 pond de man. Geld dat per kerende meegegeven werd. Ze moesten in Ieper inderdaad wel heel gelukkig zijn met de vangst. Het heuglijke nieuws zorgde voor een golf van sensatie in de stad. Kort na de middag gingen de kerkklokken plots heftig luiden, de Ieperlingen vermoedden dat ze de komst van de geuzen signaleerden en ze haastten zich met honderden tegelijk naar de Mesenpoort. Toch zouden ze nog wat geduld moeten uitoefenen. De uitlevering was pas voorzien voor morgen.

Donderdag 16 juli 1592. Om 6u verwittigde de poortklok aan de Mesenpoort ons dat de aankomst van de Oostendse rebellen nakend was. Gisteren had ik het over honderden nieuwsgierigen, wel vanochtend waren dat er duizenden. De karavaan uit Komen werd daarenboven nog gevolgd door heel veel landlieden en soldaten van het Komense kasteel. Er liepen zelfs mannen bij van Rijsel en Menen. Aan het Zaalhof krioelde het van de mensen, zoveel toeschouwers dat het amper te geloven was op deze zomerse morgen. De eerste drie gevangenen kwamen nu tevoorschijn.

Aan elkaar vastgeknoopt met de lange Claey centraal. Nog altijd in zijn hemd, precies zoals hij opgepakt werd. Deze man was een geboren Ieperling. De andere drie gevangenen kwamen wat later voor de pinnen. Engelsens. De kapitein van Menen zat met een gevangen sergeant in Oostende die men daar niet wilde lossen. De man was blijkbaar een uitstekende

oorlogsman. Omdat het plakkaat van de koning duidelijk stipuleerde dat het verboden was om nog gevangenen uit te wisselen met de vijand, stuurden ze een boodschapper naar het Hof met het verzoek of hier in dit geval geen uitzondering kon op gemaakt worden. Drie Engelsen in ruil voor één sergeant en als het niet mogelijk was, dan zouden de drie gevonnist worden in Ieper.

Vrijdag 17 juli 1592. De drie 'Vlaamse' Oostendenaars werden scherp ondervraagd door de mannen van 'de leene'. Iedereen kende natuurlijk Claey Van Dycke, in de wandeling meestal omschreven als 'lange Claey' of 'kwade Claey'. Justitie noteerde al hetgeen hij al dan niet bekende. Die avond kreeg hij een pater van de jezuïeten op bezoek. Meestal was dat een slecht voorteken. Claey kon zeker niet beschouwd worden als een soldaat en een meeloper maar zeker als aanvoerder van de vrijbuiters. Ook zijn twee kompanen kregen de boodschap dat ze zich best konden klaarmaken om te sterven.

Zaterdag 18 juli 1592. Alle gevangenen werden vanuit hun cellen aan het Zaalhof naar het gebouw van de kasselrij op de Grote Markt gebracht. Een jonge kerel uit Dikkebus, een man van 23, mocht de spits afbijten. Hij had de doodslag op een dorpsgenoot op zijn geweten. Allemaal voortgekomen uit een banale ruzie om een jong meisje waarop de beschuldigde hem een messteek toediende. De dode Dikkebusnaar was zo te horen ook maar een moeilijke mens en niemand in zijn dorp had zijn dood betreurd. Maar dat deed natuurlijk niet ter zake voor de baljuw: de jongen werd veroordeeld om in levende lijve ter dood gebracht te worden met het zwaard. Dat zou gebeuren op het schavot voor het podium voor het kasselrijhuis waar ze ondertussen alles in gereedheid brachten voor de executie.

Dan was het de beurt aan de andere twee Oostendenaars. Meneer Langemersch, de baljuw van de Zale zou weldra de aanklachten voorlezen. Het waren twee Walen. Een van hen kwam uit Lens in Artesië en de andere van Kaaster bij Eeke, ze waren allebei rond de 30 jaar jong. Omdat ze betrappt werden als vrijbuiters zouden ze opgeknoopt worden, hier ter plekke aan de potente op de Grote Markt. Hun goederen werden verbeurd verklaard en aangeslagen door de koning zelf, iets wat in de taal van het gerecht omschreven werd als 's koningstafel.

Na de doortocht van de kleine garnalen was het nu tijd voor het serieuze werk. 'Lange Claey' werd voor de vierschaar gebracht. Hij viel al meteen uit de toon. Hij gooide zich op zijn knieën en bad om gratie en een zachte dood, iets waar hij eerder had moeten aan denken. De baljuw begon met het voorlezen van de aanklacht tegen Claey Van Dycke. In de wandeling stond hij bekend als de 'lange schoenlapper' en hij was inderdaad geboren in Ieper.

Hij had zich tijdens zijn leven gekeerd tegen het geloof en tegen zijn rechtmatige koning. Claey werd beschuldigd van systematische overvallen in Dikkebus, Reningelst, Kemmel, Mesen, Waasten, Komen en Wervik en dat over een periode van vijf jaar. Samen met het geboefte van Oostende had hij op al die plaatsen brand gesticht in huizen van de inwoners.

Hij had zich opgeworpen als leider van diezelfde vrijbuiters en deze naar hier meegesleept. Simpele pachters en landlieden van Oostende had hij opgeleid tot vijanden van de Westhoek. Ook de aanval op de weduwe van meneer van de Klijtte werd hem aangewreven. De vierschaar had daarom beslist dat hij aan de staak moest worden vastgebonden waar hij eerst en vooral zijn taal of tong zou verliezen en daarna zou hij verteerd worden door het vuur.

En nu was de tijd aangebroken voor deze jonge kerel van Dikkebus. Een eenvoudige scherpe dood, onthoofd met het zwaard en bij volle bewustzijn, in vrede met de heer en zichzelf. De beul haastte zich ondertussen al om de Waal van Lens naar boven te sleuren die even later al dood aan een touw bengelde. De laatste aan de beurt was de man van Kaaster en die weerde zich tot het uiterste om toch maar in leven te blijven. Jezuïetenpater Lodewijk moest de Waal kalmeren en vermanen. Tijdens de executie van de Walen werd ondertussen hard gewerkt aan het opbouwen van het gevreesde huizeken. Terwijl het lijk van de onthoofde Dikkebusnaar met aarde bedekt werd, leidden ze lange Claey tot bij de officier.

De schoenlapper had duidelijk spijt over zijn daden en knielde neer voor het huizeken, bad een Onze Vader, maakt zijn kruisteken ostentatief in de richting van Christus aan zijn kruis. En net voor zijn entree in het huisje sprak hij nog even met pastoor Michiel Lachaen van Dikkebus. Die bad luidop nog eens voor vergiffenis om zijn zonden en Claey verontschuldigde zich nog een laatste keer voor onze koning en zijn vrouw. Terwijl hij nu ter plekke vastgebonden werd, riep hij een en ander, blijkbaar zijn laatste woorden die bestemd waren voor god en Maria, zijn liefste moeder en daarna stierf hij zijn dood met schone kennis. De drie andere lijken werden nu naar de Frezenberg gevoerd waar ze nog dagenlang heel erg intimiderend zouden blijven hangen, vooral voor wie eventueel van plan mocht zijn om hier nog lelijke dingen aan te richten.

Dit is een fragment uit [Boek 1529-1599 van De Grote Kroniek van Ieper](#)